

Д-р екон. наук Яровенко Т. С., Бежовець В. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИЙ РОЗВИТОК МЕГАПОЛІСІВ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Провідною тенденцією розвитку економіки світу під впливом урбанізації є створення та поширення міст, які стають центрами концентрації фінансово-економічного капіталу, науково-освітнього потенціалу, політичного й релігійного життя із розвинутою інфраструктурою. Економічний й політичний вплив таких територіальних угруповань стає настільки потужним, що дає підстави розглядати їх у якості суб'єктів міжнародних відносин.

У міжнародних документах, зокрема, «Новій програмі розвитку міст (New Urban Agenda)» [1], визначено основи управління великими містами та їх контролю, задля соціально-економічного розвитку країн світу. Слід відзначити, що «подальший розвиток агломераційних систем формує зміни у міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації адже посилює зв'язки між суб'єктами декількох країн або регіонів, стираючи національні відмінності» [2].

Під впливом агломерації урбанізовані системи ускладнюються та утворюють: мегаміста, метрополіси, мегаполіси, мегалополіси та космополіти. Так, мегаполіс як суб'єкт міжнародних економічних відносин представляє собою – агломераційне скупчення декількох міст, яке утворює єдиний організаційний організм, що стає економічним, промисловим, науковим, техніко-технологічним, освітнім, юридичним та інформаційним центром, стратегічно важливим не тільки для країни базування, а й для географічного регіону світу. Він має: вигідніше географічне розміщення, більш розвинуту інфраструктуру, високу концентрацію населення у порівнянні з іншими містами країни базування та регіону світу, також на його території розташовано більшу кількість штаб-квартир провідних світових компаній-лідерів й міжнародних організацій.

У порівнянні із «світовими містами» мегаполіси не мають давньої історії, багаторічного політичного впливу, культурно-релігійного спадку, а характеризуються багато численністю населення, масштабністю площі та великим (у порівнянні з іншими територіями) обсягом валового регіонального продукту (понад 20% ВВП країни).

До ТОП-10 мегаполісів світу входять: Блакитний банан (Західна Європа); Токайдо (Японія); Чипіттс та Босваш (США); Москва (Росія); Сансан (США); Рейнсько-Рурський (Німеччина й Нідерланди); Англійський та Бразильський.

Щодо механізмів формування мегаполісів, то вони включають наступні підходи у залежності від основного чинника, який призвів до об'єднання:

– адміністративний – рішенням державних та місцевих органів влади, урядів країн;

- економічний – шляхом формування єдиного ринку збуту за рахунок лібералізації торгівлі;
- інфраструктурно-інформаційний – шляхом розбудови транспортної інфраструктури та системи зв'язку;
- преференційний – шляхом формування сприятливого інвестиційного, податкового та бізнес-клімату (наприклад, офшорних зон).

Дані об'єднання створюються задля підвищення конкурентоспроможності шляхом досягнення конкурентних переваг, що надає їм концентрація ресурсів та ефект масштабу, зокрема:

- розширення доступу до ресурсів, концентрація фізичного та фінансового капіталу;
- прискорення економічного розвитку суб'єктів даної території;
- вищий рівень та якість життя населення;
- концентрація й спеціалізація виробництва, інфраструктури та спеціалізованих ділових послуг, утворення промислових зон;
- зниження рівня витрат;
- підвищення споживчого попиту та забезпечення більшого обсягу реалізації продукції (товарів, робіт та послуг);
- забезпечення робочою силою, її більш раціональне використання й мобільність, підвищення рівня кваліфікації кадрів;
- збільшення та підвищення ефективності використання інноваційного й освітнього потенціалу;
- взаємодія з іншими країнами шляхом залучення іноземних інвестицій, міжнародної торгівлі, науково-технічного співробітництва;
- підвищення ділової активності;
- вирішення певних соціальних проблем.

Проте є й зворотній негативний бік розвитку мегаполісів – це проблеми: безробіття, нелегальної міграції, погіршення кримінальної обстановки, поглиблення соціально-економічної нерівності, збільшення частки населення за межею бідності, негативний екологічний вплив (забруднення довкілля, високий рівень шуму, зменшення озелених територій) тощо.

Крім того, збільшення масштабу мегаполісу зумовлює збільшення доходів населення лише до певного рівня, після якого агломераційний ефект надасть негативних наслідків.

Конкурентоспроможний розвиток мегаполісів формується під впливом багатьох чинників, що визначають конкурентні переваги та позиції у ринкових умовах. Його рівень характеризує інтеграцію цих новітніх суб'єктів міжнародних відносин у світовий економічний простір.

Мегаполіс потребує управління розвитком через несприятливий вплив зовнішнього середовища, необхідність задоволення власних потреб, вирішення проблем та узгодження цілей й інтересів його суб'єктів.

Список використаних джерел:

1. New Urban Agenda. United Nations. 2017. URL: <http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf> (дата звернення 25.03.2021).
2. Яровенко Т.С., Дон О.Д., Федоров Г.А. Урбанізація та агломерація як сучасні світові процеси економічного розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Вип. № 1 (24) 2020. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/archives> (дата звернення: 25.03.2021).

Д-р екон. наук Яровенко Т. С., Літвін Я. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ
У МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКАХ**

Зміни у сфері міжнародних розрахунків вимагають від суб'єктів міжнародних відносин відповідної адаптації задля уникнення втрат фінансових потоків. Відношення до використання криптовалюти як інноваційного інструменту міжнародної торгівлі є неоднозначним: від злочину з «відмивання грошей», махінацій й фінансування тероризму, що карається кримінальною відповідальністю, до прояву інновацій й прогресу, що є неминучим у своєму поширенні. У зв'язку з чим використання такого засобу платежу у міжнародній торгівлі неминуче стикається з певними проблемами.

У світовій практиці на даний час використовується більше 23000 різних видів криптовалюти [1]. До ТОП-20 найбільш відомих на світовому ринку за обсягами капіталізації відносяться: Bitcoin, Ethereum, Tether, XRP, Polkadot, Cardano, Litecoin, Chainlink, Binance Coin, Bitcoin Cash, Stellar, USD Coin, Dogecoin, Uniswap, Aave, Wrapped Bitcoin, Bitcoin SV, EOS, Monero, NEM. При цьому капіталізація Bitcoin складає більш ніж 700 млрд, а NEM більш ніж 2 млрд дол. США. [2].

Криптовалюта як новітній платіжний засіб XXI століття й інноваційний інструмент міжнародної торгівлі має відмінності від інших видів (як традиційних, так і електронних) грошей, а також особливості використання:

– на відміну від електронних грошей криптовалюта представляє собою специфічний шифр, який утворюється у результаті математичних обчислень, тобто вона емітується у інтернет-мережі співтовариством громадян-«майнерів»;

– будь-який суб'єкт має можливість емісії («добування») криптовалюти. Проте більшість систем криптовалют має ліміт емісії, що забезпечує відсутність впливу інфляції;